

Döviz Pozisyonunu Etkileyen İşlemlerin Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tarafından İzlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik

Duyuru No: 2018/28
İstanbul 28.02.2018

17.02.2018 tarih ve 30335 sayılı Resmi Gazetede “Döviz Pozisyonunu Etkileyen İşlemlerin Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tarafından İzlenmesine İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” yayımlanmıştır.

Yönetmelik ile döviz pozisyonunu etkileyen işlemleri izlemek üzere Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının belirleyeceği firmalardan bilgi ve belge toplamasına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiş ve hesap dönemimin son iş günü itibariyle 15 milyon ABD Doları ve üstü döviz veya dövize endeksli kredisi olan firmalara bildirim yükümlülüğü getirilmiştir.

Yönetmelikte özetle;

- Kapsama yurt içinden ve yurt dışından **15 milyon ABD Doları ve üstü** yabancı para nakdi krediler ile dövize endeksli kredileri (banka ve finans kuruluşlarına) olan firmalar girecektir.
- Kapsama giren firmaların belirlenmesinde, **31.03.2018 tarihinde çıkarılan bilanço** verileri esas alınacaktır. Kapsama giren firmaların denetime tabi olması durumunda denetlenmiş mali tablo dikkate alınacaktır (MSUGT ya da TMS solo mali tablolar). TMS'lere göre hazırlanmış mali tablonun bulunmaması durumunda ise vergi mevzuatı çerçevesinde kamu idarelerine sunulmak üzere hazırlanan bilanço dikkate alınır.
- Firmalar, şartların sağlandığı müteakip hesap döneminden itibaren Banka tarafından belirlenen bildirim formu ile bildirmekle yükümlüdür.
- Kapsama giren firmalar, sadece banka ve finans kuruluşlarına olan döviz yükümlülükleri değil, diğer tüm borçlanmalarını bildireceklerdir. Fakat yükümlülük hesaplanırken sadece banka ve finans kuruluşlarına olan borçlar dikkate alınacaktır.
- Bildirimler 3 er aylık ara dönemler halinde ara dönemin kapandığı ayı izleyen ayın sonuna kadar yapılacaktır. 31 Aralık tarihinde sona eren “yıllık” dönem için bildirim, izleyen Mart ayının son gününe kadar yapılacaktır.
- Kapsama giren firmalar, kapsama girdikleri dönemin sonundan başlamak üzere **60 gün içinde KGK tarafından bağımsız denetim yapmak üzere yetkilendirilen bağımsız denetim kuruluşu ile “(BDS) 805 Özel Hususlar” kapsamında denetim sözleşmesi yapar.**
- Yıllık hesap dönemine ilişkin bildirilen verilerin denetimi, bu verilerin ara dönemlerde bildirilen veriler ile tutarlılığının denetimi de dahil, denetçi tarafından KGK düzenlemelerine uygun olarak izleyen yılın 31 Mayıs tarihine kadar tamamlanır.
- Denetçi tarafından bildirilen yanlışlıklar firma tarafından beş iş günü içerisinde düzeltilerek Sisteme yüklenir.

Yönetmelik hakkında kapsamlı açıklama aşağıda yer almaktadır.

Bildirim Yükümlülüğünün Kapsamı

Bildirim yükümlülüğü kapsamına yurt içinden ve yurt dışından sağlanan yabancı para nakdi krediler ile dövize endeksli kredilerinin toplamı **ilgili hesap döneminin son iş günü itibarıyla 15 milyon ABD doları ve üstünde olan firmalar girmektedir.**

Bildirim yükümlülüğü bulunup bulunmadığının belirlenmesinde; firmanın yabancı para nakdi kredileri ile dövize endeksli kredileri toplamı hesaplanırken varsa son hesap dönemine ilişkin TMS'lere göre hazırlanan finansal durum tablosu, TMS'lere göre hazırlanmış finansal durum tablosunun bulunmaması durumunda ise vergi mevzuatı çerçevesinde kamu idarelerine sunulmak üzere hazırlanan bilanço dikkate alınır.

Bildirim yükümlülüğü olan firma, yükümlülüğün başladığı tarihten itibaren **60 gün içinde** KGK tarafından bağımsız denetim yapmak üzere yetkilendirilen bağımsız denetim kuruluşu ile denetim sözleşmesi yapar.

Firmalar, şartların sağlandığı hesap döneminden itibaren Banka tarafından belirlenen bildirim formu ile bildirmekle yükümlüdür. Kredi tutarlarının ABD doları karşılığı ilgili dönemin son iş gününe ilişkin Resmî Gazete'de yayımlanan döviz alış kuru kullanılarak belirlenir.

Bildirim Usulü

Bildirim, Sistemde bulunan açıklama formuna uygun olarak yapılır.

Bildirimler 3 er aylık ara dönemler halinde ara dönemin kapandığı ayı izleyen ayın sonuna kadar yapılacaktır. 31 Aralık tarihinde sona eren yıllık dönem için bildirim, izleyen Mart ayının son gününe kadar yapılacaktır.

Yıllık hesap dönemine ilişkin bildirilen verilerin denetimi, bu verilerin ara dönemlerde bildirilen veriler ile tutarlılığının denetimi de dahil, denetçi tarafından KGK düzenlemelerine uygun olarak izleyen yılın 31 Mayıs tarihine kadar tamamlanır.

Bildirimler Merkez Bankası tarafından kurulacak "Sistemik Risk Veri Takip Sistemi"ne firmalar tarafından yüklenecek, ayrıca verileri denetleyecek denetçiyi Sisteme kullanıcı olarak bildirecektir. Denetçi ile imzaladığı sözleşmenin bir örneğini sisteme yükler. Bildirimler, Banka tarafından belirlenen veri formu ile www.tcmbveri.gov.tr adresi üzerinden yapılacaktır.

Bildirim Yükümlülüğünün Sona Ermesi

Bildirimle yükümlü olan firmanın, yabancı para nakdi krediler ile dövize endeksli kredileri toplamı Bankaca tanımlanan sınırın altında kalması durumunda, **müteakip yıllık hesap döneminden itibaren bildirim yükümlülüğü sona erer.**

Örnek: 31.03.2018 tarihinde YP kredileri toplamı 15 milyon ABD doları ve üzerinde olan firmaların borçları 30.06.2018 hesap dönemi itibarıyla belirlenen limitin altına düştüğünde firmanın bildirim yükümlülüğü 30.06.2018, 30.09.2018 ve 31.12.2018 hesap dönemleri için devam etmekte, 30.03.2019 tarihli hesap dönemi için ise (borcun halen belirlenen limitin altında olması durumunda) sona ermektedir.

Bildirim Yükümlülüğüne Uyulmaması Durumunda Cezai Yaptırım

Veri bildirimini yapılmaması, doğru veya eksiksiz gerçekleştirilmemesi veya olumsuz görüş verilmesini gerektiren durumların düzeltilmemesi hallerinde 1211 sayılı Kanunun 68 inci maddesi gereğince (ceza hükümleri) işlem başlatılabilir.

Yönetmeliğin tam metni ekte yer almaktadır.

Saygılarımızla.

Arkan & Ergin Yeminli Mali Müşavirlik A.Ş.
Member of JPA International

YÖNETMELİK

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasından:

**DÖVİZ POZİSYONUNU ETKİLEYEN İŞLEMLERİN TÜRKİYE CUMHURİYET
MERKEZ BANKASI TARAFINDAN İZLENMESİNE İLİŞKİN
USUL VE ESASLAR HAKKINDA YÖNETMELİK**

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak, Tanımlar ve Kısaltmalar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, döviz pozisyonunu etkileyen işlemleri izlemek üzere Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının belirleyeceği firmalardan bilgi ve belge toplamasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, Bankanın, döviz pozisyonunu etkileyen işlemlerini izleyeceği firmaları, istenilecek bilgi ve belgeleri, bu bilgi ve belgelerin toplanma ve izlenme yöntemini, paylaşımını, doğruluğunun denetimini ve konuya ilişkin destek hizmeti teminini kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 14/1/1970 tarihli ve 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 44 üncü maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 4 (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- a) Açıklama formu: Sistemde bulunan, veri formu girişleri yapılırken uyulması gereken kuralları,
- b) Banka: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası,
- c) Bağımsız Denetim Standardı (BDS): 26/9/2011 tarihli ve 660 sayılı Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname uyarınca Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yürürlüğe konan, uluslararası standartlarla uyumlu bağımsız denetim standardını,
- ç) Denetçi: KGK tarafından bağımsız denetim yapmak üzere yetkilendirilen bağımsız denetim kuruluşunu veya denetim üstlenen bağımsız denetçiyi,
- d) Destek kuruluşu: Bankaca belirlenen, Sistemin alt yapı ortamını kuran, yazılım, bakım, operasyon ve destek hizmeti temin eden danışman şirketi,
- e) Elektronik imza: 15/1/2004 tarihli ve 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu kapsamında, başka bir elektronik veriye eklenen veya elektronik veriyle mantıksal bağlantısı bulunan ve kimlik doğrulama amacıyla kullanılan elektronik veriyi,
- f) Finansal raporlama çerçevesi: Bildirimle yükümlü olan firmanın, 19/12/2012 tarihli ve 2012/4213 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Karar uyarınca bağımsız denetime tabi olması durumunda KGK düzenlemelerine göre uyguladığı Türkiye Finansal Raporlama Standartlarını veya Büyük ve Orta Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standardını, bunlar dışındaki firmalar için ise Büyük ve Orta Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standardını,
- g) Firma: Bildirimle yükümlü olan, 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununda tanımlanan banka ve finansal kuruluşlar haricindeki gerçek ve tüzel kişileri,
- ğ) İmza oluşturma aracı: Elektronik imza oluşturmak üzere, imza oluşturma verisini kullanan yazılım veya donanım aracını,
- h) KGK: Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunu,
- ı) MERSİS: Merkezi Sicil Kayıt Sistemini,
- i) Sistem: Sistemik Risk Veri Takip Sistemini,
- j) Sistem kullanıcısı: Banka ve Sisteme giriş yapan, verileri doğrulayan firma, firma yetkilisi, denetçiyi,
- k) Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS): KGK tarafından Türkiye Muhasebe Standardı, Türkiye Finansal Raporlama Standardı, Türkiye Muhasebe Standardı Yorum ve Türkiye Finansal Raporlama Standardı Yorum adlarıyla yayımlanan standartları,
- l) Türkiye Muhasebe Standartları (TMS): KGK tarafından yayımlanan, Türkiye Finansal Raporlama Standartları ile Büyük ve Orta Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standardını ve KGK tarafından farklı işletme büyüklükleri, sektörler ve kâr amacı gütmeyen kuruluşlar için belirlenen standartları ve bunlarla ilişkili diğer

düzenlemeleri,

m) Verilerin bağımsız denetimi: Firma tarafından Sisteme girilen verilerin denetçi tarafından KGK düzenlemeleri ile bu Yönetmeliğe göre denetimini,

n) Veri formu: Sistem kapsamında bu Yönetmelik uyarınca belirlenecek firmaların girişini yapmakla yükümlü olduğu ve Banka tarafından belirlenen formu, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM **Yükümlülük ve Bildirim Usulü**

Yükümlülük

MADDE 5 – (1) Yurt içinden ve yurt dışından sağlanan yabancı para nakdi krediler ile döviz endeksli kredilerinin toplamı ilgili hesap döneminin son iş günü itibarıyla 15 milyon ABD doları ve üstünde olan firmalar, veri formu ile talep edilen bilgileri, açıklama formuna uygun olarak Bankaya müteakip hesap döneminden itibaren bildirmekle yükümlüdür. Kredi tutarlarının ABD doları karşılığı ilgili dönemin son iş gününe ilişkin Resmî Gazete’de yayımlanan döviz alış kuru kullanılarak belirlenir.

(2) Bildirimle yükümlü olup olunmadığının belirlenmesinde, firmanın yabancı para nakdi kredileri ile döviz endeksli kredileri toplamı hesaplanırken varsa son hesap dönemine ilişkin TMS’lere göre hazırlanan finansal durum tablosu, TMS’lere göre hazırlanmış finansal durum tablosunun bulunmaması durumunda ise vergi mevzuatı çerçevesinde kamu idarelerine sunulmak üzere hazırlanan bilanço dikkate alınır.

(3) Bildirimle yükümlü olan firmanın, yabancı para nakdi krediler ile döviz endeksli kredileri toplamı Bankaca tanımlanan sınırın altında kalması durumunda, müteakip yıllık hesap döneminden itibaren bildirim yükümlülüğü sona erer.

(4) Birinci fıkra uyarınca bildirim yükümlülüğü olan firma, yükümlülüğün başladığı tarihten itibaren 60 gün içinde denetçi ile denetim sözleşmesi yapar.

(5) Firma yönetimi Bankaya bildirilecek verilerin tam ve doğru olmasından sorumludur.

Bildirim usulü

MADDE 6 – (1) Firma tarafından finansal raporlama çerçevesine uygun olarak hazırlanan veriler veri formu kullanılmak suretiyle Bankaya bildirilir.

(2) Bildirim, Sistemde bulunan açıklama formuna uygun olarak yapılır. Bu kapsamda veri girişi, açıklama formunun ekinde bulunan ve veri girişiyle ilgili kuralları tanımlayan kullanıcı kılavuzunda ve Sistemde bulunan tüm adımlar izlenerek eksiksiz olarak yapılır.

(3) Bildirimler, finansal raporlama çerçevesine uygun olarak ilgili yılın 31 Mart, 30 Haziran ve 30 Eylül tarihlerinde sona eren ara hesap dönemleri için takip eden birinci ayın sonuna kadar ve 31 Aralık tarihinde sona eren yıllık hesap dönemi için takip eden üçüncü ayın sonuna kadar tamamlanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM **Doğruluk Denetimi**

Bağımsız denetim

MADDE 7 – (1) Yıllık hesap dönemine ilişkin bildirilen verilerin denetimi, bu verilerin ara dönemlerde bildirilen veriler ile tutarlılığının denetimi de dahil, denetçi tarafından KGK düzenlemelerine uygun olarak izleyen yılın 31 Mayıs tarihine kadar tamamlanır.

(2) Bu denetimlerde, “Özel Hususlar – Tek Bir Finansal Tablonun Bağımsız Denetimi ile Finansal Tablolardaki Belirli Unsurların, Hesapların veya Kalemlerin Bağımsız Denetimi” başlıklı BDS 805 ile birlikte denetimle ilgili tüm BDS’lere uyulur.

(3) Denetçi, bildirilen verilerde, bariz biçimde önemsiz sayılanlar dışında yanlışlık tespit etmesi durumunda firmadan gerekli düzeltmeleri yapmasını Sistem üzerinden talep eder. Denetçi tarafından bildirilen yanlışlıklar firma tarafından beş iş günü içerisinde düzeltilerek Sisteme yüklenir.

(4) Denetçi, olumlu görüş içeren denetim raporunun imzalanmış kopyasını birinci fıkrada belirtilen tarihe kadar Sisteme yükler ve onay işlemini gerçekleştirir.

(5) Denetçi tarafından düzeltilmesi talep edilen yanlışlıkların firma yönetimi tarafından düzeltilmemesi halinde bildirilen veriler için onay işlemi yapılamaz ve olumsuz görüş verilir. Olumsuz görüşü içeren denetim raporunun imzalanmış kopyası birinci fıkrada belirtilen tarihe kadar Sisteme yüklenir.

(6) Bildirilmesi zorunlu olan verilerin denetiminin mümkün olmaması halinde denetçi denetimden çekilir ve bu durumun nedenlerini yazılı olarak Sisteme yükler.

(7) Denetçi, denetim sözleşmesini, Sisteme yüklediği raporları ve altıncı fıkra uyarınca yazdığı yazıyı KGK düzenlemelerinde belirlenen süreler içerisinde KGK’ya bildirir.

Banka tarafından yapılan doğruluk denetimi

- MADDE 8** – (1) Banka, firma tarafından bildirilen verilerin çapraz kontrollerini gerçekleştirir.
(2) İhtiyaç duyulması halinde Banka tarafından yükümlüler nezdinde denetim yapılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Sistemik Risk Veri Takip Sistemi

Sistemin kuruluşu ve işleyişi

MADDE 9 – (1) Banka, kur riski yönetiminde etkinliği arttırmak amacıyla veri tabanı ve düzenlemelerden oluşan Sistemik Risk Veri Takip Sistemini kurar.

(2) Sistemin işletimi, Banka adına ve vereceği talimatlar doğrultusunda destek kuruluşu tarafından gerçekleştirilebilir. Destek kuruluşu, Sistemdeki bilgilerin gizliliğini korumakla yükümlüdür.

(3) Sistemin kullanıcıları Banka, firmalar ve denetçilerdir.

(4) Firma, Sisteme girmiş olduğu verileri denetleyecek denetçiyi Sistem üzerinden kullanıcı olarak belirler ve denetçi ile imzaladığı sözleşmenin bir örneğini Sisteme yükler.

(5) Firmalar, Banka tarafından belirlenen veri formunun Sisteme girişini belirlenen dönemlerde Sistemin genel ağ adresi olan www.tcmbveri.gov.tr üzerinden gerçekleştirir. Firmanın girişini yaptığı verilerin denetimi tamamlandıktan sonra denetçi tarafından aynı adres üzerinden verilerin onay işlemi gerçekleştirilir.

(6) Sistem kullanıcıları, Sistemin genel ağ sitesi üzerinden elektronik imza oluşturma aracı ile kayıt olarak aktif kullanıcı olur. Sistemin MERSİS entegrasyonu ile firma ön bilgileri dolu olarak getirilir.

(7) Banka, Sisteme ilişkin veri formunu, kullanıcıları veya Sistem ile ilgili açıklama formunu gerektiğinde değiştirebilir.

Kullanıcılara yapılacak bildirimler

MADDE 10 – (1) Banka, firma tarafından belirlenen denetçiye Sisteme girişle ilgili bildirimde bulunur. Söz konusu denetçi, Sistem kullanıcısı olduğunda Sistemde kayıtlı cep telefonuna gönderilen kısa mesaj ve/veya e-posta yolu ile bilgilendirilir.

(2) Sistem kullanıcılarına, kullanıcı tanımlama ve veri girişleri ile ilgili doğrulama kodları, uyarılar, hatırlatmalar, onay bildirimleri ve benzeri bildirimler, Sistemden gönderilecek kısa mesaj ve/veya e-posta yolu ile yapılır.

(3) Sistemde yapılacak değişiklikler, Banka tarafından Sistemin genel ağ adresi üzerinden bildirilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM
Çeşitli ve Son Hükümler

Bilgilerin korunması

MADDE 11 – (1) Bu Yönetmelik kapsamında toplanan bilgilerden kişisel ve özel nitelikte olanlar yayınlanamaz ve açıklanamaz.

Ceza hükümleri

MADDE 12 – (1) Veri bildiriminin yapılmaması, doğru veya eksiksiz gerçekleştirilmemesi veya olumsuz görüş verilmesini gerektiren durumların düzeltilmemesi hallerinde 1211 sayılı Kanunun 68 inci maddesi gereğince işlem başlatılabilir.

(2) Banka, doğru veya tam olmayan verileri onaylayan veya bu Yönetmelikte belirlenen denetim sürelerine uymayan denetçi hakkında KGG'ya bildirimde bulunur.

Yürürlük

MADDE 13 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 14 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı yürütür.